

Яхно О. (2024). *Вокальна стилістика в українській рок-музиці: генеза, еволюція, сучасні репрезентації*. (Дис. ... доктора філософії). Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків.

*Лозова Аліна Володимирівна,
магістрантка 2 курсу кафедри театрознавства
ХНУМ ім. І.П. Котляревського
Науковий керівник:
Партола Яна Вікторівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри
театрознавства*

КОМПЛЕКСНА ПОЧАТКОВА ТЕАТРАЛЬНО- МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СВІТОГЛЯДУ

У сучасному суспільстві, що динамічно змінюється під впливом культурних та інформаційних процесів, особливої актуальності набуває формування особистості, здатної до естетичного сприйняття світу, креативного мислення й культурної комунікації. Початкова театральномистецька освіта відіграє важливу роль у становленні цілісної, свідомої та соціально активної особистості.

Сьогодні театральні школи в Україні здебільшого функціонують як театральні відділення чи класи в багатопрофільних мистецьких школах або рідше як окремі заклади початкової мистецької освіти. Ці школи дають дітям базові знання про театр, навички акторської майстерності, сценічного мовлення, пластики, драматургії та режисури.

Початкова театральна освіта впливає на формування рис особистості: впевненості у собі, критичного мислення, емоційного інтелекту, здатності до командної роботи та публічного самовираження. Адже, наприклад, коли дитина опановує основи акторської майстерності у театральній школі, вона не просто грає роль, а й вчиться у цьому процесі розуміти людей, відчувати глибину конфліктів, шукати відповіді на складні питання, замислюватися над цінностями тощо. Це і є формування світоглядних орієнтирів, які допомагатимуть їй самореалізовуватися у творчості або іншій життєвій сфері.

Вдалим прикладом реалізації комплексної театральної-мистецької підготовки є діяльність Комунального закладу мистецької освіти «Школа сучасних театральних-сценічних напрямів» Харківської міської ради (ШСТСН) – спеціалізованого закладу початкової мистецької освіти, що функціонує як багатопрофільна мистецька школа театральної спрямування. Тут працює шість взаємопов'язаних відділень: театральне, музичне, хореографічне, художнє, телевізійне та мультиплікаційне. За словами директорки школи Зінаїди Мурзіної, основна мета ШСТСН – формування творчої, професійно орієнтованої особистості. Для досягнення цієї мети було розроблено авторські навчальні плани, які дозволили організувати освітній процес таким чином, щоб забезпечити комплексний підхід до навчання. Основна концепція школи ґрунтується на цілісності та взаємозв'язку між відділеннями, а також на набутті учнями необхідного сценічного досвіду (Мурзіна, 2025).

На театральному відділенні школи визначено два головні напрями роботи: надання початкової мистецької освіти та виховання компетентного глядача з високим рівнем культури. Структура освітньої моделі передбачає інтеграцію

практичних та теоретичних дисциплін, які формують не лише професійні навички, а й світогляд учнів.

Тривалість навчання – 9 років (4 роки – елементарний, 5 років – середній (базовий) підрівень).

Протягом усього періоду навчання за Освітньою програмою, учні отримують компетентності з дисциплін: основи акторської майстерності, основи сценічного руху, основи сценічної мови, танець, початковий курс з історії театрального мистецтва, постановка спектаклів. Для розширення своїх компетенцій, здобувачі освіти також можуть обирати дисципліни варіативного складника. Діти, які навчаються на театральному відділенні тісно взаємодіють з учнями інших відділень. Наприклад, з художниками вони створюють декорації до вистав, з телевізійниками пишуть сценарії та беруть участь у зйомках спільних проєктів, мультиплікаторам озвучують мультфільми. Такий підхід має на меті розвивати креативність, колективну взаємодію та комунікативні навички дітей, створюючи основу для їхньої подальшої театральної діяльності.

Освітній процес спрямовано на виявлення й розвиток індивідуального творчого потенціалу кожного учня. Тижневе навантаження учня театрального відділення від 4 до 10 годин в залежності від віку та класу.

Форми навчання включають групові та індивідуальні заняття, позакласну та проєктну діяльність. *Методи навчання*: словесні (розповідь, бесіда, лекція, дискусія); практичні (виконання акторських етюдів, імпровізація, виконання вправ на сценічний рух і пластичну виразність, робота з текстом, репетиційний метод); наочні методи (перегляд та аналіз театральних вистав, демонстрація відеоматеріалів із виступами видатних акторів, використання сценічних костюмів, реквізиту, декорацій).

Засоби навчання: матеріально-технічні (дзеркальні класи для сценічного руху і пластики, аудіо- та відеоапаратура для перегляду та аналізу вистав, сценічний реквізит, костюми, декорації, сцена для виступів); навчально-методичні матеріали (підручники та посібники, драматургічні твори для постановок, відеозаписи професійних вистав для аналізу).

У результаті навчання формується шість основних компетентностей: загальна інтегрована, мистецько-теоретична, теоретично-практична, театральна-сценічна та виконавська майстерність, колективна взаємодія, публічний мистецький виступ.

Таким чином, модель театральна-мистецької підготовки здобувача початкової мистецької освіти базується на комплексному підході та включає три ключові компоненти: теоретичний, практичний та творчий. Особливістю такої моделі є: індивідуальний підхід до розвитку здібностей кожного учня, міждисциплінарність при поєднанні театру, музики, танцю та аудіовізуального мистецтва, практична орієнтованість у максимальній залученості до сценічної діяльності, психофізична підготовка – розвиток стресостійкості, концентрації, емоційної виразності.

Отже, початкова театральна освіта є не лише етапом до професійного становлення актора чи режисера. Це – багатопрофільна виховна система, що формує культурного громадянина з розвиненим світоглядом, здатного до самореалізації та творчого мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Мурзіна, З. М. (2025). *Інтерв'ю з директором Комунального закладу мистецької освіти «Школа сучасних театральна-сценічних напрямів»*. Проведено Лозовою А.В., 01.02.2025. Рукопис.